

Шта се то променило у данашњем свету, да се прибегава једној формули која је укинута пре двадесет година у већини нама суседних земаља? Да ли актуелне претње, засноване на тероризму или сајбер рату захтевају више војника? Да ли припадност НАТО-у и његова политика узајамне помоћи у случају напада нису више довољна гаранција безбедности? Да ли је једна земља са обавезним војним роком јединственија од оне која има професионалну војску? Да ли је привлачније за актуелног политичара да објави смањење трошкова за одбрану или обећа враћање обавезног служења војске? Да ли се ради о једној војној мери или једноставно о мери друштвене контроле?

Сва ова питања била су незамислива пре неколико месеци, међутим, поједини дискурси су почели да се кристализују – обавезни војни рок се враћа у моду. Прва је била Шведска, која је одлучила да врати војни рок прошле године. После је дошао ред на Мароко који је изненада најавио повратак старе војне обавезе за све младе, укључујући и жене. У Француској, Макрон је пробио лед исто ове године са једним рискантним предлогом – војна обавеза у трајању од једног месеца за све старије од 16 година. У Немачкој, партија канцеларке Меркел, тражила је њено поновно успостављање, уз подршку других странака. У Италији, министар унутрашњих послова Салвини, предложио је нешто слично за италијанску младеж „како би се подсетила како осим права постоје и обавезе“.

Пре отприлике двадесет година, у већини земаља у нашем окружењу, прекинута је последња нит између грађанске и војне суодговорности (*corresponsabilidad*) у одбрани. Данас је то само ствар униформисаних лица, али, поставља се питање – који су разлози да се предлаже враћање на нешто што је било део прошлости, што је скупље, и што

Повратак војног рока у Европи

Пише: Алберто Рохас

уторак, 25 септембар 2018 10:26

према свим стручњацима, није ефикасно?

Како би се видело шта је то изменило Европу у односу на период од пре две деценије па све до данас, само треба проћи кроз геополитички контекст. У данашњем свету, НАТО подстиче сумњу око свог ангажмана. Сједињене Државе – велики заштитник Запада – током мандата Доналда Трампа, већ не перципирају себе као савезника. Велика Британија, са једном од најмоћнијих армија, залупила је врата Бриселу, а земље са Истока, познате као Вишеградска група, настављају са национал-популистичком политиком затворених граница и све ограниченијих слобода.

Немачка, земља са најмоћнијом економијом у ЕУ, неће војно предводити Европу због своје прошлости. И Владимир Путин је већ показао да је носталгичан за совјетском империјом, и тежи да поново успостави њен утицај. Москва је дошла до тога да каже, како се „тренутно односи између Русије и НАТО-а налазе у најдубљој кризи још од времена Хладног рата“.

Како тврди аналитичар и пуковник копнене војске Педро Бањос, „повратак војне обавезе треба да се тумачи различито од земље до земље које то предлажу. На пример, за Француску или Немачку, ради се о једној много више друштвеној него војној мери. Постоји део друштва у овим земљама који је маргинализован, и ова војна обавеза

Повратак војног рока у Европи

Пише: Алберто Рохас

уторак, 25 септембар 2018 10:26

претендује да интегрише ове особе око идеје припадности држави, каже Бањос и разјашњава – „постоји једна политика налик на ону која је већ у Француској: војна служба за младиће који су рођени на прекоморским територијама, у сврху стицања веће националне кохезије“.

Други разлог за враћање обавезног војног рата јесте растући национализам у Европи. За аналитичарку института „Елкано“ Илке Тојгур, војна служба не престаје да буде „један националистички инструмент у тренутку у којем напетости између земаља почињу да расту паралелно са једним општим неповерењем. Да би се то избегло, Европска Унија би требала да координише спољну политику са заједничком војном политиком, уместо да се продубљују национализми који слабе њену идеју, тврди Тојгур.

Према тврдњи Бањоса, идеја војне обавезе са својом компонентом националне кохезије, „такође хоће да нападне периферне национализме са другарствима која се склапају на крају једног периода између регрута из различитих региона“.

У Француској, са обавезом служења рока за све мушкарце и жене који су пунолетни, стиже и могућност увођења едукације о тоталној једнакости полова. „У Норвешкој, на пример, момци и девојке који подједнако попуњавају војску, чак деле исте тушеве“, тврди Бањос.

Повратак војног рока у Европи

Пише: Алберто Рохас

уторак, 25 септембар 2018 10:26

За овог пуковника, обавезна војна служба има мало шта да понуди када је реч о одбрани – у актуелним конфликтима, поседовање једно бројчано велике војске, формиране по старим војним академијама, не гарантује ни добру одбрану и ефикасан напад. У епохи роботизације и технологизације рата, значајније је улагање у компјутере него у војнике.

За Тојгурову, која наводи пример Турске, „војна обавеза је одувек била начин да се интегрише рурални свет у државу, да се пружи могућности људима који нису знали да читају да то науче“. Проблем је да ове војске, тако велике, на крају, коштају много. И Турска, на пример, почела да прихвата плаћање одређене суме у замену за неслужење војног рока, од чега су имали корист богати. Сада се усваја један закон, по којем ће сви бити у војној обавези барем 21 дан.

Понекад, ова политика утиче на земље у окружењу – то што Турска има једну од већих армија у свету утиче на Грчку, њеног старог непријатеља, да одржава обавезни војни рок и једну војску која је огромна за њену величину и популацију.

Повратак војног рока у Европи

Пише: Алберто Рохас

уторак, 25 септембар 2018 10:26

Међутим, мимо војног рока као алибија за националну кохезију, има земаља које га обнављају како би одржале контролу над младом популацијом коју притиска незапосленост или маргинализација – рецимо у Мароку, у земљи у којој ничу побуне у зонама попут Рифа, и у којој се адолесценти осећају све удаљенији од државе. У другим подручјима у Африци, као у Еритреји, војни рок нема дефинисано трајање. Ако регрут нема новца да подмити своје претпостављене, изгубиће своју младост у касарни, чекајући отпуст који никад неће доћи.

Тренутно, постоји шест земаља ЕУ које заснивају своју одбрану на обавезном војном року – Аустрија, Грчка, Данска, Шведска, Кипар, Естонија и Финска. Три од њих имају границу са Русијом (Естонија и Финска) или су врло близу (Шведска). Од рата у Украјини и окупације Крима од стране Кремља, илузија безбедности је нестала. Маскирно одело је прешло пут од ровова до модних писта, али изгледа да ће се морати вратити у касарне.

Ел Мундо

Превео са шпанског уз скраћења: Небојша Вуковић

Извор: <http://www.elmundo.es/internacional/2018/09/09/5b93e072268e3e5a2d8b4597.html>